

Kvarnsveden – Tallmoheden – Tjärnaheden – Mellsta - Morbygge – Bysjön – Furulund – Sör Amsberg – Övermora

Dessa områden ligger på den norra sidan av de järnvägslinjer som leder mot norra Dalarna och norr om industrispåret mot pappersbruket. Gränsdragningen mellan de olika delarna har under tidernas lopp genom utökad bebyggelse blivit svår att exakt fastställa.

Kvarnsveden stavas i jordeboken 1843 Quarnsveden och presenteras som en nyodling upptagen genom svedjebruk. Det innebar att man brände vegetation för att få odlingsbar mark. I jordeboken talas om en ”tullmjölkvarn med tre par stenar vid lägenheten Quarnsveden, belägen vid forssen, nedanför Nordanbäcks by”. Platsen tycks vid denna tid ha varit en obetydlig ort.

Tallmoheden förklaras genom att -heden är ett område med barrskog som inte är så vattenbemängt som moren och den har heller inte så rik jordmån som denna. Största delen av området var beväxt med tallskog.

Tjärnaheden förklaras genom att -heden är ett område med barrskog (tall) som inte är så vattenbemängd som moren och den har heller inte så rik jordmån som denna. Ordet Tjärna- syftar på det näraliggande området vid tjärnen (Tjärnasjön).

Mellsta är ett sent tillkommet namn på området. Det finns upptecknat i Ortnamnsarkivets handlingar i Uppsala första gången 1948 och utgör då namn på slogmarken. Slutändelsen -sta syftar säkerligen på det äldre ordet stad som betyder ”plats, ställe”. En mycket spännande förklaring ger hembygds-kännaren Emil Åkerström f. 1884 i Amsberg. Han nedtecknade under sin levnad en anse- nlig mängd fakta om hembygden. Han skriver bl a att 1870-1880 hade Limå Bruk prämar på vilka det fraktades gods nedför älven. Det var ved, kol, virke och andra förnödenheter, men godset kunde pga av tunaforsarna inte fraktas längre än till Båtstadsområdet. Åkerströms funderingar om att Mellsta har fått sitt namn under denna tid är inte helt riktiga för detta område tjänstgjorde som omlastningsplats redan tidigare. Namnet Mellsta(även stavningen Mälsta förekommer) är ett äldre namn. I motsats till Båtstad har dock namnet aldrig stavats med ett d i slutet av ordet. Namnformen Mälsta (MÄLSTA ÄNG) förekommer 1797 på en karta ”Concept Charta öfver BÅTSTAD IN=ÄGOR uti Tuna Sochn, Sätters Läns Fögderi, Fahlu och Stora Kopparbergs Höfdingedöme”. Kartan publicerad i november 1999 i Borlänge Kommuns Kulturmiljöprogram nr 7 sidan 98. Beträffande namnet Mellstas tillkomst skulle

en tänkbar förklaring kunna vara att platsen var en omlastningsplats på transportvägen **mellan** avsändningsorten och Mjälga-Nyckelby, där godset åter lastades på båtar. På bild från 1916 års översvämning visas på ett vykort en vy över området vid älven. Vid det tillfället fanns då en folkpark på den plana området längs älvstranden. På en av byggnaderna står Mellstadalen. Kan trängseln vid färjeplatsen i Båtsta ha gjort att man varit tvungen att nyttja detta område? Jag menar att här fanns en bra avlastningsplats för båtar och pråmar och här kunde godset lagras. Det fanns en visserligen enkel men ändå fullt brukbar väg till 300 m längre bort liggande Båtsta och ytterligare en väg fanns i dalgången på Mellstas östra sida som kunde användas vid transporten från Mellsta. Några hundra meter från denna plats, fågelvägen räknat, namnsätts en gata i Bysjöområdet till Limåskogen år 1972. Kände någon vid det tillfället till sambandet som rådde mellan Mellsta och Limå Bruk eller är det tillfälligheter som spelat in vid denna gatas namnsättning? Tillfrågade, numera avlidna ledamöter i namnberedningen 1971-73, kunde inte ge klarhet i detta ärende.

Morbygge förklaras genom att mor i dialekter kan översättas med örtrik barrskog (gran) som växer på rikare bevattnad mark än heden och dessutom har bättre jordmån än denna.

Bysjön finnes upptecknat första gången 1646 och hette då Bysiön (Lantmäteriverkets forskningsarkiv i Gävle U 46-1:2). Namnet är ursprungligen benämning på sjön.

Furulund är ett barrskogsbeväxt område som vid storskiftet hörde till Amsbergs bys utmark och marken här användes bl a till betesmark. Första bebyggelsen här skedde på 1910-talet. Namnet Furulund anspelar på att fura är ett annat namn för tall.

Sör Amsberg som namn förekommer i skriftlig form första gången år 1414. Då är stavningen Sudro Amundzbergh (Diplomatarium Dalekarlicum 2, s. 11 or.). Det ursprungliga Amsberg får bestämningsordet Norra fört till namnet i de äldsta jordeböckerna på 1500-talet. Sör Amsberg är av allt att döma en utflyttning från det ursprungliga Amsberg. Om namnet på ursprungsbyn vet man att

Amsberg från början kan ha varit ett ursprungligt naturnamn, ett bergnamn, som fått ge namn åt bebyggelsen vid foten av berget. Den äldsta namnformen, ij Ambatzbaerghe, dyker upp 1359 (Diplom i R A 1359 30.9= Diplomatarium Dalekarlicum2, sid. 1). Harry Ståhl ger, i "Stora Tuna. En sockenbeskrivning" sid 82-83, några tänkbara förklaringar till namnets betydelse med härledning från de otaliga namnformer som förekommit under tidens gång. Det lågtyska "ambolt"(städ) kan ha införts av tyska bergsmän till Kopparberget och ordet var

därför säkerligen känt i trakten under medeltiden. Vad som skulle tala mot denna tolkning,” berget som ser ut som ett städ”, är att byn har äldre anor. Mansnamnet Amund kan vara en annan förklaring till namnet (M. Lundgren-E. Brate, Svenska personnamn från medeltiden, s.12). Liknande tankar är Sahlstedt (Sahlstedt aa, s. 46) inne på då han talar om” en man som hetat Amund och som man förmenar hava satt sin första bopåle..... En annan tänkbar förklaring, enligt Harry Ståhl, skulle kunna vara att Hemsjön tidigare haft ett äldre namn, Andborsio,” sjön som ligger mitt emot boren” med syftning på samma bor som i Borlänge och då skulle Amsberg hänga samman med detta namn och namnet Båtstad. En annan högst osannolik förklaring till namnet Amsberg är att den äldsta namnformen Ambatz anslutits till det fornsvenska ambat, ambot, vilket betyder trälinna.

Övermora (av ordet Morum) har gamla anor i denna trakt. Redan år 1359 kan man läsa i Diplomatarium Dalecarlicum 2 sid 1 or. om detta Mora. I 1539 års jordebok benämnes platsen Mora,”thet Öffwra”. Mora har betydelsen ”örtrik barrskog (speciellt gran), stundom sumpig, rikare bevattnad än heden och har även bättre jordmån”.

Kvarnsveden

Amsbergsvägen 1952

Ur Namnberedningens protokoll kan man läsa följande: ”Vägen från järnvägsövergången vid Kvarnsvedens station mot Sör Amsberg föreslås erhålla namnet Amsbergsvägen.”

Axelinas Gata 1978

Axelina Lundberg Eriksson föddes 1873. Liksom sin moder visade det sig att hon hade övernaturliga krafter. Hon var en sk klok gumma som kunde se vad som fattades hennes medmänniskor. Axelina framställde egen komponerad medicin och salva som hade en sällsynt förmåga att göra alla dem friska som besökte henne för sina krämpor. Till hennes hem kom ”patienter” från hela vårt land och köerna var ofta långa. Det är en sällsam tillfällighet att hon hade sin bostad där nu vårdcentralen i Kvarnsveden är belägen. Axelina avled 1958.

Bysjövägen 1952

Vägen från Fabriksgatan mot Bysjön fick detta namn. Den gick via bostadsbebyggelsen i Bysjön fram till den industri som Bergslaget uppfört på platsen 1920-22.

Fabriksgatan 1952

”Fabriksgatan går från Kvarnsvedens fabriksport förbi Folkskolan över smal-spåriga järnvägen och Repbäcksbanan till vägskälet mot Sör Amsberg”. Detta

står att läsa i protokollet från 1952 om namnsättningen av gatan. Gatan går i östvästlig riktning och delen från nuvarande Kvarnsvedsvägen fram mot Rivargatan går numera nordligare än tidigare. Den gamla sträckningen har erhållit namnet Gamla Fabriks-gatan.

Flisgatan 1983

Efter beslut att Risbindargatan skulle delas i två delar beslöt Stadsfullmäktige att den södra delen mellan Kaplansgatan och Slipargatan skulle erhålla namnet Flisgatan. Namnet har anknytning till verksamheten i pappersbruket.

Färgargatan 1958

Namnet Färgargatan har också anknytning till verksamheten vid pappersbruket. Färgare var en person som arbetade i holländeriet och satte färg på massan innan det blev färdigt papper. Gatan är belägen mellan Flisgatan och Holländargatan. Redan 1952 föreslogs Färgargatan som namn på en annan gata i Kvarnsveden. Den gången fick dock namnet utgå och den gatan namnsattes till Tallmogatan.

Gamla Fabriks-gatan 1995

I Namnberedningens protokoll kan man bl a läsa: "Fabriks-gatan sträcker sig från Kvarnsvedsvägen till Majgatan, där den byter namn till Morbyggevägen. Vid ombyggnad av vägen fick den en nordligare sträckning mellan Kvarnsvedsvägen och Rivargatan. Den ursprungliga sträckningen finns kvar men saknar direkt anslutning till Fabriks-gatan." Kommunstyrelsen beslutade på Namnberedningens förslag att gatan skulle benämnas Gamla Fabriks-gatan.

Glättargatan 1958

Namnet har anknytning till verksamheten vid pappersbruket. Glättare var en person som utförde sista momentet i pappersmaskinen. Hans uppgift var att göra en "yta" på papperet. Detta arbete utfördes vid glätten där valsar pressade samman papperet.

Holländargatan 1952

Namnet Holländargatan har anknytning till verksamheten vid pappersbruket. I holländeriet rörde man om den grova massan innan den kom ut till pappersmaskinen. I en verksamhetsberättelse utgiven av Stora Kopparberg omtalas att man som mest hade 20 st holländare och åtta jordankvarnar. Alla dessa maskiner försvann under 1940-talet helt ur produktionsprocessen.

Namnberedningen hade innan namnsättningen diskuterat förslag på lämpliga gatu- och kvartersnamn med föreningsaktiva i Kvarnsveden och ett första förslag till namn på denna gata var Badhusgatan, som skulle påminna om badhuset som låg söder om skolan. Innan beslutet om namn på gatan togs ändrade man dock sitt ursprungliga förslag till Holländargatan.

Huggargatan 1958.

Namnet på gatan anknyter till verksamhet och yrkestitlar vid pappersbruket.

Kvarnforsgatan 1952

Det första namnförslaget, som var Slipargatan och som tillkommit i samarbete med föreningsaktiva i Kvarnsveden, ändrades till Kvarnforsgatan innan ärendet gick till fastställande. Namnet Kvarnforsgatan skulle påminna om den skvaltkvarn som låg vid Kvarnsvedsforsen innan pappersbruket började byggas några år före sekelskiftet 1900.

Kvarnforsplan 1952

Den öppna platsen vid Kvarnsvedens köpcentrum fick namnet Kvarnforsplan.

Kvarnsvedsrondellen 1999

Fotograf: Olle Stålberg

Kvarnsvedsrondellen 1996

Då Stinsens Väg förlängdes fram mot Kvarnsvedsvägen och Sveaborgsgatan så byggdes en rondell vid vägarnas möte. Den namnsattes till Kvarnsvedsrondellen

Kvarnsvedsvägen 1950

Den väg som leder från Borlänge till Kvarnsveden och ända fram till gamla järnvägsbron vid Forshuvud har namnet Kvarnsvedsvägen. År 1950 omnämns gatan i Namnberedningsprotokoll men gatan har anor långt tillbaka i tiden. Den fungerade runt sekelskiftet 1900 som kommunikationsled men var i mycket

dåligt skick. Man byggde ju smalspåriga järnvägen några år innan sekelskiftet för att kunna transportera material från Borlänge station till pappersbruket mycket beroende på ”vägens” dåliga standard. På en karta som upprättades då Bergslagsbyn anlades 1917 benämndes denna väg Kvarnsvedens Landsväg och nuvarande Krondikesgatan hade på denna karta namnet Kvarnsvedsvägen.

Källgatan 1952

Ett förslag om namnet Sågargatan på denna gata, som tillkommit i samarbete med föreningsaktiva i Kvarnsveden, ändrades av Namnberedningen till Källgatan innan ärendet gick vidare för fastställande. Källgatan skulle minna om en källa som tidigare fanns på platsen.

Märkargatan 1952

Gatorna i området har namnsatts efter verksamheten i pappersbruket. En yrkeskategori vid pappersbruket hade benämningen märkare. En mycket känd person i vår byggd var Märkar-Alfred Karlsson. Han var en mycket pliktrogen fackföreningskämpe som mycket aktivt kämpade för sina ideal. Då gatan där han bodde skulle namnsättas fick den namnet Märkargatan, som enligt protokollet syftade på yrkesbenämningen märkare.

Nordanbäcksgatan 1952

Ur Namnberedningens protokoll från detta år kan man läsa: ”Nordanbäcksgatan, den nuvarande sk Villagatan, utan Namnberedningens medverkan tillkommet namn på flera gator i samhället, får namn efter området Nordanbäck”. Gatan går i öst-västlig riktning.

Pappersgatan 1957

Gatorna i området har anknytning till verksamheten vid pappersbruket.

Passargatan 1986

Gatan är belägen mellan Risbindargatan och Axelinas Gata. Namnet passare var benämningen på en yrkeskategori i pappersbruket.

Provargatan 1952

Gatorna i området har anknytning till verksamheten i pappersbruket. En provare kontrollerade papperskvalitén.

Risbindargatan 1952

Gatorna i området har fått sitt namn efter verksamheten i pappersbruket. Pappersark, som producerades vid pappersbruket, räknades samman och buntades av flickor som satt i ett rum som kallades faln. En sådan pappersbunt benämndes ett ris.

Rivargatan

1989

Rivargatan är en gata som utgår från Fabriksgatan i sydlig riktning nära skolan. Namnet anknyter till verksamheten i pappersbruket och i detta fall så är förklaringen att man river sönder stockarna till flis.

Sjöberget 1918

Sjöberget

1991

Vid sydöstra sidan av Sjöberget finns ett antal hus som trafikmatas från en väg som går in från Fabriksgatan. Husen kunde inte adressnumreras från Fabriksgatan. Namnberedningen föreslog som namn på vägen Sjöberget vilket också fastställdes. Sjöberget förklaras av bergets närhet till sjön (Bysjön).

Slipargatan

1958

Slipargatan har fått sitt namn efter verksamheten i pappersbruket. Efter det att timret barkats gick veden vidare till sliperiet. Slipargatan var redan 1952 förslag till namn på en annan gata i Kvarnsveden men förkastades då och den gatan fick i stället namnet Kvarnforsgatan.

Sulfitvägen

1980

Från Kvarnsvedsvägen strax söder om pappersbruket går en väg österut ned och över industripåret. Vägen viker sedan av söderut en kort sträcka mot Ytter Mora. Namnet har anknytning till verksamheten vid pappersbruket.

Sveaborgsgatan

1952

Om namnet på denna gata stod striden hård. Ur Namnberedningens tidigaste protokoll om förslag till namn på gatan så förordade man Föreningsgatan. Ur protokollet saxar vi: "Föreningsgatan, den nuvarande sk Valbergsvägen, får namn efter de sammanslutningar (föreningar), bl a gamla Folkets Hus och det under uppförande varande nya Folkets Hus, som gatan passerar". Innan namnförslagen gällande gator i Kvarnsveden slutligen skulle behandlas av Stadsfullmäktige, diskuterades förslagen i Drätselkammaren och flera av namnberedningens förslag godtogs inte, varför ärendet återremitterades till Namnberedningen för nytt ställningstagande. Om namnet Föreningsgatan hade alla varit överens, men då ärendet skulle beslutas i Fullmäktige, så vann ett återremissförslag som enbart gällde namnförslaget Föreningsgatan. Viss irritation kunde skönjas i Namnberedningens nya skrivelse till Fullmäktige. Namnberedningen anförde bl a : "Namnberedningen är fullt enig om att det först föreslagna namnet Föreningsgatan är det bästa. Motiveringen att föreningar och sammanslutningar är belägna vid gatan anser Namnberedningen fullt lika vägande som motiveringen att en Föreningsgata skall förena tvenne andra stora gator eller stadsdelar." Sedan pekade Namnberedningen på hur Göteborg motiverat namnet på sin Föreningsgata, naturligtvis låg den motiveringen helt i linje med Namnberedningens förslag. Sedan verkade det som om man resignerat och lämnade två förslag som inte helt följde de principer som Namnberedningen normalt arbetade efter. Man skriver:" Som alternativa förslag vill Namnberedningen dock föreslå namnen Brödragatan och Forumgatan. Brödragatan torde icke behöva någon motivering. Forumgatan får namn efter biografen i Folkets Hus som ska heta Forum." För att lösa denna komplicerade fråga så hittade Drätselkammaren på ett eget förslag som senare också beslutades av Stadsfullmäktige. Motiveringen till nya förslaget var:" Namnet Föreningsgatan bör förbehållas trafikled, som förenar olika stadsdelar. Med hänsyn till att det gamla Folkets Hus, som ligger utmed gatan, ävenledes benämns Sveaborg synes det utskottet naturligt, att man söker befästa detta namn". Fullmäktige fastställde sedan namnet Sveaborgsgatan.

Men vem var då denne Valberg, för ett av de tidigaste förslagen till namn på gatan var ju Valbergsvägen. Valberg var en taxichaufför med egen bil som bodde vid denna gata nära Kvarnsvedsvägen. Redan under 1920-talet var taxiverksamheten igång. Under dagtid så stod bilen uppställd vid den kur som Valberg ägde nära infarten till pappersbruket.

Vikingagatan

1952

Namnet Vikingagatan hänsyftar på en del fynd från vikingatiden som gjorts i detta område. Gatan löper i öst-västlig riktning.

Viragatan 1958

Gatunamnen i området invid Viragatan har anknytning till verksamheten vid pappersbruket. Vira är en metallduk i början på pappersmaskinen som den våta massan placeras på och där rinner det mesta av vattnet ur massan. Då massan kommer fram till de heta torkcylindrarna måste det mesta vattnet ha lämnat pappersmassan. Viragatan går i nordlig riktning från Glättargatan.

Tjärnaheden

Dekangatan 1992

Gatunamnet i området har anknytning till kyrkliga ämbeten. En dekan är en präst som tjänstgör inom domkapitlet.

Diakongränd 1992

Gatunamnen i området har anknytning till kyrkliga ämbeten. En diakon är en person som tjänstgör inom kyrkan.

Flisgatan 1983

Efter det att det beslutats att Risbindargatan skulle delas i två delar så måste ett nytt namn åsättas den södra delen mellan Kaplansgatan och Slipargatan. Den delen namnsattes till Flisgatan och detta namn hade anknytning till verksamheten vid pappersbruket.

Kantorsgatan 1992

Gatunamnen i området har anknytning till kyrklig verksamhet. Kantorn är den person som sköter den musikaliska delen i kyrkan.

Kaplansgatan 1958

Namnen i området har anknytning till kyrklig verksamhet. Kaplan är ett annat namn för präst. En kaplan och en komminister har samma tjänsteställning.

Klockstigen 1958

Namnen i området har anknytning till kyrklig verksamhet och här är det kyrkklockan vid Krematoriet som åsyftas.

Kumminstigen 1992

Namnet har anknytning till växtriket. Kvarteren i området har också namn efter växter och därför var det naturligt att gatan fick namn efter kvartersnamnet Kumminet. Den kyrkliga anknytningen befästes också genom att kummin var en växt som odlades vid klostren.

Kyrkvärdsgatan 1980

Namnen i området har kyrklig anknytning. Namnet behöver ingen närmare förklaring.

Munkgränd 1992.

Namnen i området har anknytning till kyrklig verksamhet. En munk är en manlig person som lever sitt liv vid ett kloster.

Murgatan 1958

Murgatan löper från Pilgrimsgatan, längs muren på Krematorieområdets östra sida, upp till Morbyggevägen. Sista delen av Murgatan, från murens slut till Morbyggevägen, byggdes 1994.

Pastorsgatan 1992

Namnen i området har anknytning till kyrklig verksamhet. En pastor är en förkunnare av det kristna budskapet.

Pilgrimsgatan 1959

Gatunamnen i området har anknytning till kyrklig verksamhet. Ett första förslag från Namnberedningen till beslut var Krematoriegatan. Detta namn kunde dock ge negativa associationer och Namnberedningens nya förslag, som var Pilgrimsgatan, fastställdes.

Predikantgatan 1992

Namnen i området har anknytning till kyrklig verksamhet. En predikant är en förkunnare av det kristna budskapet.

Prästgatan 1958

Namnen i området har anknytning till kyrklig verksamhet. Prästgatan löper från Ringargatan till Klockstigen.

Ringargatan 1952

”Gatan som går från klockstapeln vid Församlingshemmet till klockstapeln vid kyrkogården föreslås med anknytning till klockstaplarna få namnet Ringargatan.” Detta står att läsa i de handlingar som Stadsfullmäktige hade som underlag för sitt beslut.

Timjanstigen 1992

Gatan har fått namn efter kvarteret Timjanet som ligger i anslutning till gatan. Timjan var också en växt som odlades vid klostren. Namnen i området anknyter till kyrklig verksamhet.

Tallmoheden

Aprilvägen

1972

Den västra sidan av området, som också är den senast bebyggda delen, har fått namn efter månader och årstider.

Ringargatan – Axelinas Gata 1999

Fotograf: Olle Ståhlberg

Axelinas Gata

1978

Axelina Lundberg Eriksson föddes 1873. Liksom sin moder så visade det sig att hon hade övernaturliga krafter. Hon var en sk klok gumma som kunde se vad som fattades hennes medmänniskor. Hon framställde egen komponerad medicin och salva som hade en sällsynt förmåga att göra dem friska, som besökte henne för allehanda krämpor. Hon hade ”patienter” från hela vårt land och köerna hos henne var ofta långa. Det är en sällsam tillfällighet att hon hade sin bostad där nu vårdcentralen i Kvarnsveden är belägen.

Glättargatan

1958

Namnet har anknytning till arbetet vid pappersbruket. Glättare var en person som utförde sista momentet i pappersmaskinen. Hans uppgift var att göra en ”yta” på papperet. Detta arbete utfördes vid glätten där valsar pressade samman papperet.

Höstgatan

1972

Den västra sidan av området, som också är den senast bebyggda delen, har fått namn efter månader och årstider.

Ljungstigen 1957

Ljungstigen har med säkerhet fått sitt namn genom att det på momarken här fanns rikligt med ljung.

Lugna Gatan 1957

Lugna Gatan anspelar säkert på det förhållandet att vid gatan byggdes pensionärslägenheter. Även närheten till församlingshemmet och kyrkan som ligger nära kan ha haft sin betydelse då namnet fastställdes. Lugna Gatan ska ge de där boende lugn och trygghet. Någon skriftlig förklaring till namnet har inte kunnat gå att få fram.

Majgatan 1972

Den västra sidan av området, som också är den senast bebyggda delen, har fått namn efter månader och årstider.

Mellangatan 1957

Inte heller Mellangatan har någon skriftlig dokumentation. Kanske kan gatan ha fått namnet av att den sammanbinder Ringargatan och Ljungstigen.

Sommarvägen 1972

Den västra sidan av området, som också är den senast bebyggda delen, har fått namn efter månader och årstider.

Stinsens Väg 1972

Namnet har säkert gatan fått av att den går fram rakt över gamla stationsområdet vid Kvarnsvedens station. Järnvägstrafiken upphörde 1960 och 1972 så brändes stationshuset ner. Stationen låg nära korsningen mellan Stinsens Väg och Morbyggevägen.

Sveaborgsgatan-Ringargatan 1999

Fotograf: Olle Stålberg

Sveaborgsgatan 1952

Sveaborgsgatan har fått sitt namn efter det gamla Folkets Hus som låg vid denna gata. (Se under rubriken Kvarnsveden där namnsättningen av Sveaborgsgatan utförligt behandlas).

Tallmogatan 1952

Gatan har fått sitt namn efter platsen där den ligger. Ett tidigare framlagt förslag, Färgargatan, ändrades till Tallmogatan innan beslut i frågan togs.

Vårstigen 1972

Den västra sidan av området, som också är den senast bebyggda delen, har fått namn efter månader och årstider.

Mellsta

Mellstarondellen 1992

Mellstarondellen är namnet på den rondell som ligger där riksväg 70, Morbygevägen och Repbäcksvägen möts. Namnet har den fått efter Mellstaområdet. Den ursprungliga Mellstarondellen färdigställdes 1952.

Mellstavägen 1956

Mellstavägen leder från Fabriksgatan/Morbyggevägen, mitt för Majgatan, fram mot Tjärnavägen strax före Mellstabron. Den har fått sitt namn efter området Mellsta.

Morbyggevägen 1956

Namnet på gatan har anknytning till platsen där gatan ligger. Enligt ortnamnsforskaren Harry Ståhl är ”bygge” ett inbyggarnamn härlett från byggjar, som finns på en rad namn i Tuna. Namnet ska tolkas Moraborna (de boende på moren, heden).

Stickspåret 1984

Stickspåret sammanbinder tre kvarter strax söder om Morbyggevägen, en väg som den också löper parallellt med. Hurtbullen, Joggaren och Motionären är namnen på kvarteren vid gatan och de namnen ska anknyta till Mellsta Fritidsområde. Gatunamnet Stickspåret däremot ska minna om närheten till den nedlagda Kvarnsvedens station som låg i detta område.

Morbygge

Barrskogsgatan 1956

Barrskogsgatan löper vinkelrätt från Morbyggevägen mot Mellsta Camping på östra sidan om Mellsta friluftsområde. Namnet har sitt ursprung i barrskogen som är rikligt förekommande i detta område.

Blomsterstigen 1956

Namnet Blomsterstigen ges ingen förklaring i Namnberedningens protokoll, men namnet hör samman med kvartersnamnen runt gatan som alla har namn efter blommor.

Fågelstigen 1972

Fågelstigen ligger i ett område i Morbygge där namnen på gatorna har namnsatts efter fåglar.

Josef Bjurmans Väg 1972

Josef Bjurman var en mycket aktiv person i Kvarnsveden i början av 1900- talet. Han ordnade bl a skidtävlingar för ungdomar och han ställde även upp och hjälpte till att skaffa skidor till dem som inte hade råd att skaffa sådana. Han var även en av de drivande krafterna vid bildandet av Kvarnsvedens GoIF. Josef var född 1881 och han avled 1932.

Lövskogsgatan 1956

Lövskogsgatan är en tvärgata till Barrskogsgatan och området där gatan ligger domineras av lövskog. Protokollet ger dock ingen motivering till namnsättningen av gatan.

Mellstavägen 1956

Mellstavägen leder från Fabriksgatan/Morbyggevägen, mitt för Majgatan, fram mot Tjärnavägen strax före Mellstabron. Den har fått sitt namn efter området Mellsta.

Mogatan 1956

Mogatan har fått sitt namn efter ordet mo, som betecknar markens beskaffenhet i detta område. Mo betecknar torr sandig mark eller sandhed.

Morbyggevägen 1956

Namnet på gatan har anknytning till platsen där gatan ligger. Enligt ortnamnsforskaren Harry Ståhl är ”bygge” ett inbyggarnamn härlett från byggjar, som finns på en rad namn i Tuna. Namnet ska tolkas Moraborna (de boende på moren, heden).

Orrstigen 1956

Gatorna i detta område har fått namn efter skogsfåglar.

Ripgatan 1956

Gatorna i detta område har fått namn efter skogsfåglar.

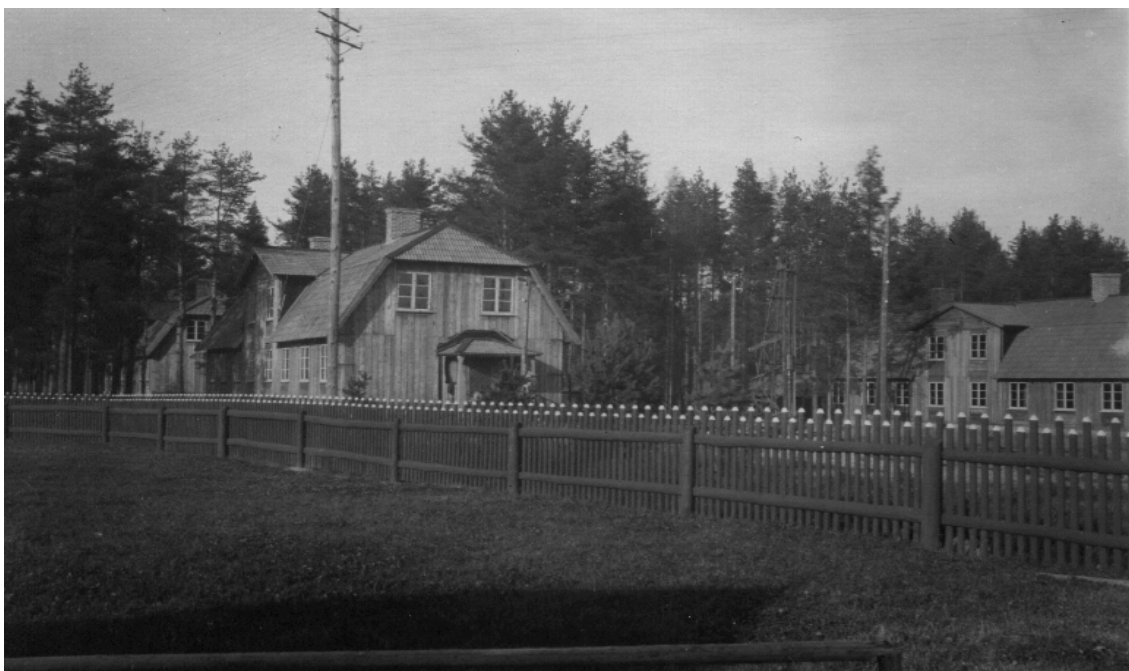
Skogsduvestigen 1956

Gatorna i detta område har fått namn efter skogsfåglar.

Violstigen 1956

Namnet på gatan har ingen förklaring i Namnberedningens protokoll, men kvarternsnamnen längs gatan har namn efter blommor.

Bysjön

Hyreskasernerna i Bysjön omkring 1922.

Bysjön

1999

Mellan åren 1920-22 anlade Bergslaget ett sågverk, en kemisk teknisk fabrik och en kolningsanläggning vid Bysjön. Samtidigt byggde man i nära anslutning till denna anläggning ett område med kaserner där arbetarna vid dessa industrier skulle kunna bo. Från Fabriksgatan löpte en väg mot industrianläggningen. Denna väg, Bysjövägen, delade sig strax före dåvarande järnvägsspåret. Vägsträckan fram mot industrianläggningen benämndes Bysjövägen. Den andra delen av vägen gick över järnvägsspåret fram mellan kasernraderna. De som bodde i kasernerna hade adress Bysjön. Det var Bergslaget som bebyggde och utformade området och namnet på vägen vid kasernerna hade aldrig beslutats. För att ge vägen sin rättmätiga status så namnsattes denna väg 1999, efter 80 års väntan, till Bysjön. Bilden ovan är från 1922 då hyreskasernerna färdigställdes.

Bysjövägen

1952

Bysjövägen är den väg som från Fabriksgatan leder fram till bebyggelsen i Bysjön och sedan vidare till sjön med samma namn. I området runt sjön fanns mellan 1920 och fram till 1959 ett stort sågverk, ett kolverk och en kemisk teknisk fabrik som ägdes av Bergslaget.

Flottleden

1972

Namnet Flottleden ges inte någon förklaring i Namnberedningens protokoll. En trolig förklaring kan vara att man velat befästa minnet av den flottning som

under århundraden förekommit på älven. 1970 hade verksamheten vid Tägtens skilje avvecklats. Flottleden ligger med sin ena ände inte långt från älven.

Limåskogen 1972

Någon förklaring till namnet Limåskogen har inte stått att få. Ur protokoll från 1950 kan man se att Limåvägen utgår som namn för en gata i Bergslagsbyn och den namnsätts till Malmstigen. Det namnet anspelade på Limå Bruk. Namnet Limåskogen ska säkert också påminna om den tid då Bergslaget hade små anläggningar i Dalarna. Limåanläggningen låg i Siljansnäs och var i drift vid mitten av 1800-talet. Domnarvets framväxt tvingade dock Limå Bruk att upphöra med verksamheten. Ett annat argument som styrker denna tankegång om att lyfta fram de gamla nedlagda bruket skulle kunna vara närheten till det 1959 nedlagda sågverket vid Bysjön.

Rågängen 1972

Någon skriftlig förklaring till namnet Rågängen har inte påträffats. Namnet kan förmodligen tyda på att där gatan leder fram fanns en rågång mellan olika markskiften.

Spjutvallen 1972

Namnberedningens protokoll ger ingen förklaring till namnet, men förklaringen kan anses given då kvarteren runt gatan som ligger nära idrottsplatsen benämnes Kastet och Spjutet.

Älvkroken 1972

Någon förklaring till namnet ges inte i Namnberedningens protokoll, men älven som rinner alldeles i grannskapet gör här en tvär 90 graders böj. Gatan Älvkroken innehåller även den en sådan tvär böj och detta är nog en trolig förklaring till namnet.

Furulund

Bysjövägen 1952

Bysjövägen är den väg som ledde fram till industrianläggningen vid sjön Bysjön. Den utgår från Fabriksgatan och går norrut förbi Idrottsplatsen på dess östra sida.

Furulundsgatan 1972

Namnet kan knytas till namnet Furulund. Ordet fura (tall) anspelar på den tallhed som finns i detta område.

Gångstigen

1972

Gångstigen är den gata som vid Idrottsplatsen löper parallellt med Bysjövägen. Många av kvartersnamnen anspelar på skogsområdets utseende och aktiviteter som kan utföras där. Gångstigen löper parallellt med Terrängstigen och båda dessa namn anknyter till befintlig terräng där stigar går fram.

Hindergatan

1972

Många av kvartersnamnen anspelar på skogsområdets utseende och aktiviteter som man kan utföra där. Någon förklaring till varför gatan heter Hindergatan ges ej, men en tänkbar förklaring skulle kunna vara en anspelning på ett hinder, men vilket hinder? Den troligaste förklaringen är idrottsplatsens hinder.

Koksgatan

1971

Kol och koks hör ihop. En del av kolet som renades i smedjan vid pappersbruket användes i förädlad form (koks). Det var blott en blygsam del av hela kolmassan som användes på detta sätt. Om denna hantering haft någon påverkan på namnsättningen har inte kunnat utrönats.

Kolargatan

1971

Ett stickspår från järnvägen invid Kvarnsvedens station ledde fram till "Kolboa". Spåret ledde över nuvarande fotbollsplanen (grus) vid Idrottsplatsen, vidare över Bysjövägen för att så direkt komma in i Kolboden. Överfarten vid Bysjövägen bestod av en mycket låg bro. När man cyklade under den var man tvungen att huka sig ned. Väl inne i "Kolboa" tippade vagnarna av sin last av stenkol, som sedan skulle transporteras till pappersbruket. Dit fördes kolet på den smalspåriga järnvägen. Kolargatan vill minna om denna kolhantering.

Rännargatan

1972

Många av kvartersnamnen anspelar på skogsområdets utseende och aktiviteter som man kan utföra där. Kvartersnamnen Budkavlen, Kartan, Höjden, Kompassen och Skärmen ger ledtrådar till detta namn. En orienterare "ränner" omkring i skogen.

Skidvägen

1972

Många av kvartersnamnen anspelar på skogsområdets utseende och aktiviteter som man kan utföra där. Kvarteren Skidan och Målet röjer ursprunget till namnet Skidvägen.

Stafettvägen

1972

Många av kvartersnamnen anspelar på skogsområdets utseende och aktiviteter som man kan utföra där. Kvarteren är här bl a Budkavlen och Stafetten.

Stybbgatan 1971

Namnet Stybbgatan har gatan fått av den kolstybb, som bildades vid hanteringen av kolet. Kolstybben användes ju förr på idrottsplatsernas löparbanor.

Terrängstigen 1972

Många av kvartersnamnen anspelar på skogsområdets utseende och aktiviteter som man kan utföra där. Terrängstigen löper parallellt med Gångstigen och båda dessa namn anknyter till befintlig terräng där stigar går fram.

Sör Amsberg

Amsbergsvägen 1952

I Namnberedningens protokoll kan man läsa att "Vägen från järnvägsövergången vid Kvarnsvedens station mot Sör Amsberg föreslås erhålla namnet Amsbergsvägen.

Nipstigen 1971

Namnet Nipstigen ges ingen förklaring i Namnberedningens protokoll, men namnet har sitt ursprung i de sandbranter som benämnes nipor och som på platsen brant leder ner mot älven.

Övermora

Glans Väg 1992

Gamla sträckningen av Kvarnsvedsvägen från vedmätningstationen fram till bron vid Forshuvud fick namnet Glans Väg. Förslagsställaren Viktor Andersson i Övermora gav förslaget Glans Väg och detta skulle minna om gårdsnamnet Glans i Övermora. Ordet Glans har ursprungligen betydelsen "den glade" (Harry Ståhl. Stora Tuna. En sockenbeskrivning sid.106).

Kvarnsvedsvägen 1950

Den väg som leder mellan Borlänge och Kvarnsveden namnsattes till Kvarnsvedsvägen. I protokoll 1950 nämns gatan men gatan har anor till långt tillbaka i tiden. Den fungerade runt sekelskiftet 1800-1900 som kommunikationsled men var i mycket dåligt skick. Man byggde ju smalspåriga järnvägen några år innan sekelskiftet för att kunna transportera material från Borlänge station till pappersbruket mycket beroende på "vägens beskaffenhet". På en karta som upprättades då Bergslagsbyn skulle anläggas så benämndes denna väg Kvarnsvedens Landsväg och nuvarande Krondikesgatan har på denna karta namnet Kvarnsvedsvägen.

Mas Pers Väg

1980

Namnet anknyter till Maspersgården som har anor från 1600- talet. Maspers Fredrik Johansson som var född 1882 i Övermora var en betrodd man i byn i början av och fram emot mitten av 1900- talet. Han var bl a häradsdomare.

Övermoravägen 1999

Fotograf: Olle Stålberg

Övermoravägen

1980

Namnet på vägen anknyter till bynamnet Övermora.